

Використані джерела

1. Арановский М. Музыкальный текст: структура и свойства / М. Г. Арановский. – М.: Композитор, 1998. – 343 с.
2. Арановский М. Г. Мышление, язык, семантика / М. Г. Арановский // Проблемы музыкального мышления. – М.: Музыка, 1974. – С. 90–123.
3. Арановский М. Тезисы о музыкальной семантике / М. Г. Арановский // Музыкальный текст: структура и свойства. – М.: Композитор, 1998. – С. 315–345.
4. Барт Р. От произведения к тексту / Р. Барт // Вопросы литературы. – 1988. – № 11. – С. 415–425.
5. Банин А. А. Методология лингво-музыкального анализа музыки устных традиций [Электронный ресурс] / А. А. Банин // Русские традиции : Альманах русской традиционной культуры. – Режим доступа : <http://www.ruplace.ru/etnomuzykologiya/metodologiya-lingvo-muzykaljnogo-analiza-muzyki-ustnyh-traditsiy-2.html>.
6. Шип С. В. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення: автореф. дис. ... д-ра мистецтв.: 17.00.03 / С. В. Шип. – К., 2002. – 42 с.
7. Бонфельд М. Музыка: Язык. Речь. Мышление. Опыт системного исследования музыкального искусства [Электронный ресурс] / М. Бонфельд. – Вологда: Русь, 1999. – 508 с. – Режим доступа: <http://www.booksite.ru/fulltext/bon/fel/bonfeld/01.htm>.
8. Орлов Г. Древо музыки / Г. Орлов. – Вашингтон: Н. Л. Frager & Co–Санкт-Петербург: Советский композитор, 1992. – 408 с.
9. Асафьев Б. В. Ценность музыки / Б. В. Асафьев // De Musica. – Пгр.: Филармония, 1923. – С. 5–34.
10. Суханцева В. К. Музыка как мир человека. От идеи вселенной – к философии музыки : Монография / В. К. Суханцева. – К.: Факт, 2000. – 176 с.
11. Рябініна О. В. Феноменологія музики. Досвід концептуалізації / Олена Володимирівна Рябініна. – Х.: Харківський військовий ун-т, 2000. – 286 с.
12. Рафикова А. Р. Семантика музыкального текста: философский анализ : дисс. ... канд. филос. наук: 09.00.01 [Электронный ресурс] / Альбина Раилевна Рафикова. – Чебоксары, 2006. – 230 с. – Режим доступа: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/219005.html#contents>.
13. Филлипов Л. И. Грамматология Ж. Деррида и литературный авангард / Л. И. Филлипов // Французская философия сегодня. Анализ немарксистских концепций. – М., 1989. – С. 87–107.
14. Холопова В. Н. Музыка как вид искусства / В. Н. Холопова. – СПб.: Лань, 2002. – 320 с.

УДК 101.17.37

Олександр Олексійович Чорний
кандидат філософських наук,
доцент Чернігівського національного
педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка

**КУЛЬТУРНО-ЕСТЕТИЧНІ МОТИВИ
В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІХ ІДЕЙ УКРАЇНИ**

Досліджуються культурно-естетичні аспекти впливу на розвиток філософсько-освітніх ідей в Україні. Висвітлюються ключові естетичні мотиви педагогічної творчості, спрямованої на культурно-освітню і професійну орієнтацію молодих людей. Виходячи з умов сучасного культурно-освітнього розвитку України, робиться наголос на специфіці естетичних аспектів філософії освіти як проблемного поля в освіті та філософії, що дає змогу виявити самодостатність історії української естетичної та філософсько-освітньої думки.

Ключові слова: культура, філософія освіти, естетика, історія України.

Explores the cultural and aesthetic aspects of the impact on the development of philosophical and educational ideas in Ukraine. Displays key aesthetic motives pedagogical creativity aimed at cultural and educational and vocational guidance of young people. Based on the conditions of contemporary cultural and educational development of Ukraine allocated specific aesthetic aspects of the philosophy of education as a problem field of education and philosophy. All of this gives us the opportunity to identify the self-sufficiency of the history of Ukrainian aesthetic, philosophical and educational thought.

Keywords: culture, philosophy of education, aesthetics, history of Ukraine.

Повноцінний розвиток суспільства може бути успішним лише за умови якісного розвитку освіти та її опертя на культурні здобутки, які включають в себе естетичні мотиви людського буття. Динаміка сучасного суспільного розвитку не тільки зумовила виникнення прогресивних філософсько-освітніх ідей, актуальних науково-філософських проблем, формування нових філософсько-освітніх концепцій, а й вимагає від нас своєрідного переосмислення здобутків минулого культурно-освітнього і естетичного знання та пошуку нових шляхів і засобів розвитку філософсько-освітніх ідей в сучасній Україні на всіх рівнях – від школи до вузу. Як відомо, освітня сфера у тісному зв'язку з культурними та естетич-

ними традиціями є своєрідною основою суспільної регуляції, оскільки дає змогу розвиватися людському суспільству в позитивному руслі. Тому дослідження і аналіз естетичних мотивів в історичному ракурсі дасть змогу вирішити деякі проблемні питання, які сьогодні стоять перед вітчизняними навчальними закладами. Водночас з'ясування специфіки естетичних аспектів філософії освіти як проблемного поля в освіті та філософії дає нам змогу виявити самодостатність історії української естетичної та філософсько-освітньої думки, зрозуміти їх продуктивне взаємозбагачення і зв'язок з різними суміжними науками, що робить необхідним розглядати українську естетику та філософію освіти в історичному ракурсі.

Естетичні мотиви в історії філософсько-освітніх ідей України, на жаль, мають досить скромну теоретичну історію. Ті чи інші аспекти філософсько-освітніх проблем в українській культурі аналізувалися в працях В.Андрущенка, Ю.Афанасьєва, В.Беха, В.Бітаєва, А.Бичко, Г.Волинки, П.Гнатенка, Л.Губерського, В.Кременя, С.Клепка, І.Кузнєцової, В.Личковаха, В.Лутая, М.Михальченка, П.Таланчука, Н.Юхименко та інших. Авторське відображення цілої палітри філософсько-освітніх ідей та їх зв'язків з історією української культури в працях вищезгаданих філософів дає нам змогу прослідкувати і наявність естетичних мотивів в їх наукових позиціях. Усі дослідники підкреслюють суттєвий вплив культури на філософію освіти як науки, що відображає кращі культурні зразки людського знання. А нам відомо, що культурний рівень впливає на ціннісні пріоритети естетичного світосприйняття людини. Така точка зору досить виразно висловлена В.Андрущенком: "Над цією проблемою працюють сотні тисяч науковців і педагогів, десятки сотень науково-дослідницьких інститутів по обидва боки океану, мільйони пересічних громадян, які хочуть забезпечити своїм дітям й онукам конкурентноздатну освіту й виховання. Кожен має свою думку, продиктовану індивідуальним досвідом, суспільною рефлексією політичних, економічних, соціокультурних проблем розвитку власної держави і світу, уявлення про майбутнє з погляду індивідуально зрозумілих загальнолюдських пріоритетів та цінностей... Все це диктує потребу розгорнутих наукових досліджень такої загальної для всіх галузей освітньої діяльності проблеми, як філософія освіти... Завдання сучасної філософії освіти полягає у визначенні контурів цього виходу; далі – дослідження детермінуючих факторів і суті; нарешті – можливих ризиків, суперечностей та їх уникнення з метою забезпечення освіти для потреб ХХІ століття. Йдеться про філософію розвитку освіти в пост-Болонському просторі" [1, 7].

Тому в науковому середовищі сьогодні домінує думка, що освіта, спираючись на культуру, мотивує до високого естетичного світосприйняття. Вона повинна відповідати запитам сучасного високорозвиненого інтелектуального суспільства. Величезний ідейний вплив сучасної західноєвропейської культури і філософії на науковців та студентів України з кожним роком набирає суттєву вагу і мотивує до відповідного естетичного світосприйняття. Через це українські філософи з державним мисленням розробляють стратегію розвитку освіти України, спираючись на кращі культурні традиції. Як відзначає В.Кремень, розробляючи філософію освіти, особливо у сучасний період становлення в ній національних вітчизняних традицій і досягнень у галузі освіти, науки і культури, доцільно зосереджувати увагу на органічному її зв'язку із загальною культурою філософської свідомості. Філософія освіти повинна бути детермінована філософсько-світоглядною проблематикою, яка передбачає осмислення феномена людини у Всесвіті: філософським тлумаченням свободи і водночас суспільної та індивідуальної відповідальності людини за прийняття рішень та наслідки своїх вчинків перед сучасними й майбутніми поколіннями, філософським осмисленням аксіологічних принципів буття людини, специфічності ментальності та багатьма іншими аспектами. Філософія освіти у цьому контексті виступає передусім як своєрідний "канал зв'язку" між загальною філософією і розробкою вихідних установок, цілей і цінностей освіти. Якраз у цьому вбачається розвиток філософії освіти як специфічного, своєрідного типу осмислення процесів навчання і виховання поряд з іншими формами їх концептуально-теоретичного аналізу в психології, педагогіці, логіці, культурології, етиці, естетиці, соціології, риториці тощо.

Треба зазначити, що філософія освіти – порівняно молода галузь науки. Вона з великим інтересом шукає відповіді на фундаментальні питання, пов'язані з розвитком і формуванням творчої особистості. Зокрема, її цікавлять такі проблеми: які функції і яка місія школи як соціальної інституції? Які суспільно значущі цілі мають визначати напрями освіти? Які пріоритети й цінності освітньої сфери? Як наповнити зміст освіти справді якісними знаннями? [2, 34].

Сучасна філософія освіти в Україні розвивається по шляху зміцнення своїх зв'язків в руслі сучасного європейського і світового філософсько-освітнього, культурного та естетичного розвитку. Проте в даному процесі інтеграції чи наслідування, на нашу думку, ми не повинні віддалятися від своїх першоджерел, історії наших культурних, естетичних та філософсько-освітніх традицій, які вкорінені в нашій ментальності і дають змогу ідентифікувати нас як українців. Цей двоєдиний процес в освітній сфері повинен увібрати в себе кращі українські культурно-освітні та естетичні традиції і кращі світові культурно-освітні та естетичні ідеї, мотиви, правила. Лише тоді буде користь і позитивний результат для українського освітнього розвитку без втрати національного обличчя. Адже наша сучасна філософія освіти, спираючись на національні культурно-естетичні мотиви, ідеї та традиції, не деградує, а розвивається по висхідній лінії. Багато скептиків можуть не погодитися з нашою думкою, але вичерпну відповідь на це питання ми зможемо отримати лише після всебічного дослідження закономірностей сучасного філософсько-освітнього розвитку та його зв'язків з історією естетичної думки в Україні і світі. Зауважимо лише, що, незважаючи на достатній фактичний і теоретичний матеріал, нагромаджений

історією естетичної та філософсько-освітньої думки в Україні, вирішальні узагальнення в цій галузі ще не зроблені.

Ключові ідеї пов'язані з дослідженням історії української естетичної думки та її впливу на розвиток філософсько-освітніх ідей на території, яку займає сучасна Україна. Це потрібно для поглиблення наукового пізнання історії естетики та філософії освіти в Україні. Адже в різні часи нашої історії, різні народи з іншим світоглядом були зв'язані з нашою культурою та навчально-освітньою системою. Але попри всі суперечності світогляду того чи іншого народу, кожен крок вперед в культурно-естетичному та філософсько-освітньому поступі людства був незмінно пов'язаний з нашою освітньою історією. Через освіту суспільство впливає на свій культурно-естетичний розвиток у бажаному напрямку, в освіті акумулюються необхідні для культурного прогресу надбання етики, естетики, філософії і науки різних народів і різних історичних періодів.

Ключовою обставиною є те, що XXI століття, за багатьма передбаченнями мислителів, повинно стати століттям універсально розвинених інтелекту та культури. Тому філософія освіти повинна обслуговувати цей процес, кожен крок вперед в освітньому поступі людства буде незмінно пов'язаний з культурологічними, естетичними та науково-філософськими мотивами, ідеями, концепціями, на що вказують дослідження і розвідки сучасних філософів України і світу.

Отже, існування і розвиток філософії освіти в Україні і світі є безпосереднім продовженням тієї культурно-освітньої лінії освоєння людиною дійсності, що виникла в первісному суспільстві, як невід'ємний елемент практичного прогресу людства. Характерною особливістю історії української культурно-естетичної та філософсько-освітньої думки завжди була їх органічна єдність з повсякденним життям людини, найтісніше злиття їх з світоглядом народу, бо культура, етика, естетика і освіта були і залишаються ключовими формами виразу філософського осмислення і відображення дійсності.

На сьогоднішній день завдяки культурі і освіті людство досягло колосальних результатів у процесі своєї діяльності із засвоєння і перетворення навколишнього. Досягнуто високого рівня опанування природою, проникнення у її таємниці. Також люди прагнуть перейняти, вивчити і втілити на практиці кращі культурні форми організації життя суспільства та соціального устрою, які повинні сприяти розкриттю закладеного у людині, завдяки філософії та естетиці, багатства духовного розвитку.

Здатність мислення, творчого процесу сприймання світу і його перебудова супроводжуються змінами у культурно-естетичному та філософсько-освітньому світосприйнятті, що корінним чином впливає на людське життя і призводить до кардинальних змін у самій людині. Якщо порівняти рівень досягнутих людиною завдяки прикладній освіті успіхів у засвоєнні реальної дійсності і пристосуванні її до своїх потреб з рівнем вивчення філософії життя самої людини і пов'язаних з нею особливостей виявлення її людської естетичної сутності, то виявиться, що між ними існує явна невідповідність. Дана тенденція домінує в світовому навчально-освітньому процесі через те, що переважна більшість людей бажає отримати від освіти практичну користь та зиск, а не духовну досконалість, впевненість, рівновагу та естетичну насолоду. Тому в дослідженні і трактуванні естетичних мотивів у філософсько-освітній проблематиці спостерігається загалом стереотипний підхід: досліджується не вплив філософії освіти як носія характерних естетичних мотивів і особливостей на конкретні соціальні умови та процеси в культурі, освіті і суспільстві, а насамперед ці самі соціальні умови та суспільно-освітні процеси як культурне тло, що створює практичні можливості розвитку мотивації естетичного культурно-освітнього прогресу людства. Але домінування практичної користі і швидких результатів від освіти поступово перетворює людину на бездуховний механізм, хоч би які глибокі філософські тенденції до розвитку освітнього гуманізму ми не мали на меті.

Важливо зауважити, що смислова насиченість поняття філософія освіти значно ширша, ніж розуміння цього поняття у практичному житті. Вона включає в себе не лише практичний навчально-освітній процес із засвоєння, акумуляції та передачі і розповсюдження знань. Це однобічне трактування філософії освіти. Філософія освіти, на нашу думку, пов'язана насамперед з культурою, етикою, естетикою та з духовною природою людини і особливостями виявлення людського в навчально-освітньому процесі. Тому сьогодні більшість дослідників ролі філософії освіти в навчально-виховному процесі як в Україні, так і в Росії акцентують нашу увагу на духовних факторах. Як відзначає російський вчений Т.Косенко: "Все більше людей – представників різних суспільних систем і соціальних груп – приходять до переконання, що на даному етапі збереження і подальший розвиток людства в значно більшій мірі залежить від духовних факторів, ніж від економічних і політичних. Для вирішення проблем, які виникають, нам в першу чергу необхідно змінити відношення до людини, визнати її ціллю суспільного розвитку" [3, 240].

У сучасному освітньому та навчально-виховному процесі західноєвропейські, російські та українські дослідники солідарні в тому, що потрібне філософське та культурно-естетичне обґрунтування навчання і виховання, бо вони є ключовими чинниками життя людського суспільства. Адже лише філософський аналіз навчання та виховання дає нам можливість досліджувати їх як процес, як культурно-освітню діяльність.

Філософія при цьому завжди давала і дає ціннісні основи культурологічним, естетичним, етичним виховним та освітнім теоріям, коригує їх зміст та принципи. Все це, на думку вітчизняних та зарубіжних дослідників, робить філософію корисною і необхідною при розгляді культурологічних, естетичних, етичних, онтологічних, аксіологічних, праксіологічних та інших основ навчально-виховного процесу.

Філософія освіти – це якість, що виводиться від усвідомлення індивідом необхідності знань в його житті для повноцінного відчуття культурно-естетичного і освітнього розвитку, розкриття та відображення своєї власної сутності, а через останнє і відчуття сутності інших людей.

Сьогодні переважна більшість людей вважає, що навчально-освітній та виховний процеси проходять за чітко спланованими і роками вивіреними планами і програмами, тому завдання навчального закладу навчити людину практично використовувати знання як "блага життя, тоді для неї здійсняться всі вигоди від життя. Відтак, справа зводиться до того, щоб "навчена людина" змогла вміло пристосувати свої знання до своєї життєдіяльності і тим самим утвердити "велич освіти". Недолік подібного підходу до освіти полягає у недооцінці активного естетичного начала самої людини, яка в своїй життєдіяльності виступає перш за все як творча особистість, а уже потім як споживач матеріальних і духовних благ. Як відзначає Б.П.Бітінас: "Філософія виховання в першу чергу прагне проявитися як філософський ідеал, переломлюючись в суспільстві, перетворюється в ціль виховання. Це одна функція філософії виховання. З іншого боку, філософія виховання передбачає процес виховання в єдності з саморозвитком особистості. При цьому виховання і саморозвиток особистості філософія виховання розглядає в єдності з соціалізацією та акультуризацією особистості, з самоутвердженням людини в природно-соціальному середовищі, з участю людини в змінах зовнішнього світу. Тому головне призначення філософії виховання – аналіз виховної діяльності або буття на тлі загальних проблем людства" [4, 141].

Культура, естетика, етика, освіта, навчання і виховання пронизують всі сфери суспільного життя, всі форми суспільної свідомості, бо вони уособлюють в собі всі багатства суспільного буття завдяки своєму суспільно-історичному розвитку, який можна прослідкувати в усіх життєвих сферах. Тому для нас сьогодні актуальним є утвердження нових світоглядних естетичних мотивів, важливих як для кожної людини, так і для суспільства в цілому, про що слушно зауважує В.Кізіма, коли велику відповідальність за сучасний стан в освіті він покладає на гуманітаріїв, особливо на філософів. Адже в гуманітарній сфері формуються нові довговічні ідеали, надії та імперативи. Через це треба відійти від конформізму і сервілізму щодо кризових стихій у нашому житті та орієнтуватися на нові глибинні, позитивні інтеграції і інтернаціоналізації життя соціуму. Останнє вже не тільки має чітке виявлення, а й вимагає нових соціальних технологій і, як наслідок, нової освітньої політики. Принципово важливо, що ці тенденції носять глобальний характер, тому ця перспектива створює сьогодні умови розкриття нових можливостей людини і відкриває якісно нові шляхи розвитку. Завдання в тому, щоб осмислити цей об'єктивний процес і будувати освіту на його основі, а не всупереч йому" [5, 37].

Отже, зроблений нами у загальних рисах аналіз історико-культурологічного підходу до дослідження естетичних мотивів навчально-освітнього процесу дозволяє зробити висновок, що людина від освіти потребує не лише практичного, а й естетичного духовного наповнення, тому дані тенденції можуть стати предметом спостереження та висвітлення в історії української естетичної і філософсько-освітньої думки. Через це доцільно розглядати естетичні та філософсько-освітні мотиви і ідеї в історичній динаміці освітнього розвитку, оскільки це не лише не суперечить багатому соціальному та духовному змісту культури, естетики і освіти, а й дозволяє прослідкувати становлення та передачу від покоління до покоління життєвої мудрості. При цьому, на нашу думку, акцентування уваги лише на освітніх практиках без врахування культурно-естетичного постулу в українській історії повністю не розкриває соціальної природи освіти та її історико-філософського розвитку.

Особливості культурно-історичного дослідження прикладних і духовних складових естетичних мотивів в історії філософсько-освітніх ідей полягають не тільки у прийнятому за основу гуманітарному навчально-освітньому процесі, скільки в судженні про особистість як продукт культурно-естетичного та духовно-практичного суспільного розвитку. Естетичний розвиток в даному процесі зумовлює внутрішнє ставлення людини до своєї освіченості, ступінь усвідомлення нею суспільної користі від своєї прикладної науково-освітньої діяльності та вчинків, її спонукання до такого характеру своїх дій, коли особистісне співвідноситься з загальнолюдським і підпорядковується йому. Слід зауважити, що в цьому філософсько-освітньому розвитку домінує культурна гуманність в поведінці чи діянні людини. Це визначає і саму позицію підходу до розгляду ролі естетичних мотивів в історії філософсько-освітніх ідей. Саме культурно-естетичні мотиви і освіта дозволяють проявити все людяне в особі. Смысл філософії культурно-освітнього розвитку у врахуванні, з одного боку матеріально-прикладних зв'язків людини з навчально-освітнім процесом, з іншого – в естетичному аналізі духовної структури навчально-освітнього процесу, його становлення та спонукання особистості до гуманних думок, прагнень та ідей. Через це ми часто звертаємося до філософсько-освітніх думок Г.Сковороди, які спрямовані на пізнання людиною своїх природних здібностей, нахилів до певного виду діяльності, свого покликання. Сковорода впевнений, що кожна людина має нахил до певного виду діяльності. Така праця є бажаною і виконується з насолодою. І навпаки, коли людина займається працею, до якої "не лежить серце", не бажає творчого пошуку в праці або займається тим, до чого її примусили, тоді вона зазнає лиха й бід. "Несродна" праця – головне джерело великого нещастя. У творі "Алфавіт, або Буквар світу" Сковорода закликає робити те, для чого народжений, "жити по натурі", за велінням Божим, тобто по "сродності".

Є у Сковороди і уявлення про ідеальний суспільний устрій, про який він мріяв. Це його ідея "горної республіки", "духовної республіки" з ідеальними відносинами між людьми, з дійсно людським способом життя, з пануванням любові, рівності, справедливості, добра і багатьох інших моральних якостей, які складають щастя суспільства [6, 277].

Як бачимо, естетика у зв'язку з освітою вирішували і вирішують широкий спектр суспільних проблем, що змушує нас звертатися до історичних джерел цієї галузі знань, щоб віднайти і дослідити актуальні естетичні мотиви та філософсько-освітні ідеї, які пронизують епохи і забезпечують поступальність та наступність культурного та суспільно-освітнього розвитку. Отже, філософія освіти має справу з усією природою людини як активної істоти. Відповідно, особливості дослідження змісту і структури поняття філософія освіти повинні зводитися, з одного боку, до історико-філософського розвитку освіти в культурі різних народів на різних континентах, з іншого – до виведення на історико-філософській основі властивого людині прикладного і духовно-естетичного освітнього багатства, як діючого у різних сферах життя на основі відповідних гуманно-освітніх вимог, які фіксуються у філософсько-освітніх принципах гуманізму.

Нарешті, своєрідність історії розвитку культури та філософії освіти на землях, які займає сучасна Україна, зумовлена загалом тим, що історія української культури та філософії освіти формувалася ще в VI–V ст. до н. е. в Північному Причорномор'ї і була безпосередньо пов'язана з античними культурно-естетичними та філософсько-освітніми традиціями, ідеями формування всебічно розвиненої людини. Хоча українські історики філософії справедливо вважають, що українська філософсько-освітня думка започаткована Г.Сковородою, П.Кулішем, П.Юркевичем, М.Драгомановим, К.Ушинським, С. Русовою та ін. [7, 4]. Ці мислителі мали на території, яку займає сучасна Україна, багатьох попередників, котрі несли в народ культурно-естетичні та філософсько-освітні ідеї в різні періоди історії українських земель. З погляду на це практична мета філософії освіти – обґрунтувати людині користь від мудрості, знань, навчання, освіти та виховання, а духовно-естетична мета полягає в наданні можливості отримувати насолоду від навчально-освітнього процесу, своєї творчості, здобутих вмінь, навичок, знань. Адже культурна, мудра, освічена людина впевнено крокує життєвими шляхами, сміливо і творчо наближає майбутнє.

Нам відомо, що найважливіші функції освіти – це навчання і виховання у їх безперервній взаємодії. Тому всі вчинки людей залежать від їх культурно-етичного та естетичного розвитку, від того, як вони відносяться до своєї освіти, що вони думають про свою вихованість, як вони відчують позитивні і негативні наслідки своїх вчинків, чи вірять вони в те, що освіта і вихованість допомагають їм жити в суспільстві.

Всі дії людини, навіть якщо вони неусвідомлені, відображають і акумулюють в собі освітньо-виховні етичні та естетичні знання, які людина отримала в процесі життєдіяльності. Тому мета будь-якої освітньої системи полягає у формуванні такого філософсько-освітнього світогляду людини, який би поєднував її професійну діяльність з культурою та гуманними естетичними цінностями, котрі закладені в основу освітньо-виховної системи. На цьому зосереджував увагу науковців та дослідників видатний американський філософ і педагог Дж. Дьюї, коли писав: "Якщо філософська теорія байдуже відноситься до виховання, то вона не буде жити. Успіх філософії не мислиться без виховного впливу на поведінку в розумінні того, що потрібно і не потрібно робити. Філософія за допомогою виховання також може створювати методи використання людської енергії у відповідності з продуманими поглядами на життя" [8].

Якщо прослідкувати роль культурно-естетичних та філософсько-освітніх ідей в навчально-освітньому процесі, то ми побачимо, що вони з глибокої давнини завжди відігравали роль теоретико-рефлексійного аналізу світогляду і стимулювали його подальший розвиток. Саме через це естетика та філософія набули важливого значення у розвитку та становленні сучасних навчально-освітніх світових систем.

Отже, освітня модель стає значущою у системі суспільних цінностей, принципів і поглядів лише тоді, коли підкріплена культурно-естетичною та філософсько-освітньою традиціями, які забезпечують науково-теоретичний та духовний зміст освітньої системи. Зважаючи на це, не можна розглядати історію педагогічного, навчального чи виховного процесів як щось окреме від історії української естетичної та філософсько-освітньої думки.

Використані джерела

1. Андрущенко В.П. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу / Андрущенко В.П. // Філософія освіти. – 2005. – №2. – С.6-19.
2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / Кремень В. Г. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
3. Косенко Т.С. О сущности современной философии воспитания / Косенко Т.С. // Философия образования. – 2007. – №4(21). – С. 240-243.
4. Битинас Б.П. Введение в философию воспитания / Б.П.Битинас. – М. : Фонд духовного и нравственного образования, 1996. – 141 с.
5. Кізіма В. Нова освіта для нової людини / Кізіма В. // Філософія освіти. – 2005. – №2. – С.36-62.
6. Волинка Г.І. Історія філософії в її зв'язку з освітою / Волинка Г.І., Гусев В.І., Мозгова Н.Г. та ін. – К.: Каврела, 2006. – 480 с.
7. Мащенко С.Т. Філософсько-освітня думка Миколи Маркова / Мащенко С.Т. – Чернігів, 2008. – 64 с.
8. Дьюї Дж. Введение в философию воспитания: пер. с англ./ Дьюи Дж. – М., 1921.